

บันทึกเรื่องเล่า

สรุปการบรรยาย “บทบาทของอุดมศึกษายุคใหม่ภายใต้บริบทการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาไทย”

อ.ธนิตสรณ์ จิระพรชัย รองอธิการบดีฝ่ายแผนและสารสนเทศ (มจร.)

โครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการทบทวนผลการดำเนินงานตามนโยบาย

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

วันศุกร์ที่ 8 พฤษภาคม 2558 เวลา 15.00-18.00 น.

กองนโยบายและแผน

ผู้เล่า	รายละเอียด	สรุปความรู้ที่ได้
นายฉันทรัตน์ ลีพัน พาล นักวิเคราะห์นโยบาย และแผนปฏิบัติการ กองนโยบายและแผน	ความสำเร็จมาจากการเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะเรียนรู้ (learning to Change-Changing to Learn) เราอยากให้ มหาวิทยาลัยของเราเป็นแบบใดในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแห่งความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยแห่งความสุข มหาวิทยาลัยสมรรถนะสูง สถาบันอุดมศึกษาต้องตอบโจทย์สำคัญของประเทศ ต่อมาเราอยากเห็นการศึกษาเป็นอย่างไร เราต้องการสอนให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น ใช้ชีวิตเป็น เรียนจบกลับไปทำงาน พัฒนาบ้านเกิด มีงานทำ เห็นคุณค่าของตนเองและคนอื่น มีทักษะฝีมือ มีคุณธรรม สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เราต้องทบทวนภารกิจ มองอนาคตระยะยาว 15-20 ปีข้างหน้า บริหารการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่อนาคต สาระสำคัญของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ สร้างเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ได้ในสังคมไทย เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ใฝ่รู้ และเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนา คิดได้ ทำเป็น และสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	สาระสำคัญของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข ใฝ่รู้ คิดเป็น ทำเป็น และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี

ผู้เล่า	รายละเอียด	สรุปความรู้ที่ได้
	จากดัชนีทักษะการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พบว่า ประเทศในเอเชียสามประเทศที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ ประเทศเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง ส่วนประเทศไทยอยู่อันดับที่ 35 เมื่อไปดูข้อมูลเด็กไทย พบว่า เด็กไทย 10 คน 7 คน ออกไปเป็นแรงงานนอกระบบ ส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเมื่อวิเคราะห์ต่อไปอีก พบว่า ผู้ที่จบมหาวิทยาลัยอัตราตกงานสูงกว่าผู้จบ ปวช.-ปวส. ทั้งๆ ที่ลงทุนไปกับการศึกษา เสียค่าใช้จ่าย 3-4 แสนบาทต่อคน คำถามต่อมาคือ แล้วนักศึกษาจะเรียนมหาวิทยาลัยไปเพื่ออะไร <u>ถ้าคนที่จบมาทำงานไม่ได้ และไม่มียานพาหนะ</u> เราต้องมาทบทวนภารกิจอุดมศึกษาไทย (reprofiling Thai Higher Education) มหาวิทยาลัยควรมีอัตลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ขณะเดียวกันก็ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่ออยู่ได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในการพัฒนามหาวิทยาลัยตนเองให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ บริบทที่เปลี่ยนไปของสังคมไทย (1) แนวโน้มประชากรไทยในศตวรรษที่ 21 มุ่งสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ส่งผลให้ผลิตภาพหายไป รายจ่ายจะสูงขึ้น มีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และวิทยาการทางการแพทย์ทำให้คนมีแนวโน้มชีวิตอยู่ยาวนาน แนวโน้มอุดมศึกษาต้องมุ่งสร้างผลิตภาพกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่อุดมศึกษา และการสร้างโครงการต่อเนื่องระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานอื่นๆ (outreach programs) ในการลงทุนจัดการศึกษา และการสร้างทุนสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	บริบทของสังคมไทยที่เปลี่ยนไป ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกำลังขาดกำลังแรงงาน อาเซียน เมกะโปรเจกต์ เศรษฐกิจดิจิทัล การคมนาคมขนส่ง และการปฏิรูปการศึกษา 1. เพิ่มผลิตภาพของแรงงานในวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ คนทำงานมีเงิน มีกำลังฐานะทางเศรษฐกิจ

ผู้เล่า	รายละเอียด	สรุปความรู้ที่ได้
	(2) แนวโน้มกำลังแรงงาน <u>โจทย์ใหม่ของการศึกษาไทยต้องพัฒนาคนทั้งประเทศ</u> เราลงทุน 5 แสนล้านบาทต่อปีในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1-ม.6) ให้คน 9-10 ล้านคน และลงทุน 1 แสนล้านบาทต่อปีให้นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา 2 ล้านคน <u>แต่ประเทศลงทุนไม่ก็หมื่นล้านกับแรงงาน 35-40 ล้านคน และไม่ลงทุนกับคนสูงวัยที่ทำงานได้นับล้านคนให้ทำงานได้ต่อไป</u> (3) แนวโน้มการลงทุนโครงการขนาดใหญ่/ Land Link/เขตเศรษฐกิจพิเศษ เราต้องเตรียมความพร้อมให้กับประเทศ และพื้นที่ ด้วยการสร้างองค์ความรู้ให้กับพื้นที่ ทั้งระบบบริหารน้ำ ระบบจัดการขยะ รถไฟรางคู่เชื่อมสุวรรณภูมิ และจีน โครงข่ายถนนระหว่างประเทศเพื่อสร้างโอกาสให้กับเมืองที่เจริญเติบโตใหม่ (New growth city) (4) แนวโน้มเศรษฐกิจดิจิทัล ประเทศไทยพัฒนาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั่วประเทศ สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งมอบความรู้จากห้องเรียนสู่ห้องเรียนในโลกเสมือนจริง ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Massive Open Online Courses; MOOCs) ไม่ว่าใครจากซีกโลกไหนก็สามารถเข้าเรียนได้ ไม่จำกัดจำนวน และจัดการเรียนการสอนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ในสาขาวิชาต่างๆ ให้กับคนวัยทำงานและผู้สูงวัยโดยเฉพาะ (5) แนวโน้มทิศทางปฏิรูปประเทศ ของสภาพัฒน์แห่งชาติ (สปช.) มุ่งสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ การกระจายอำนาจลงสู่ฐานพื้นที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัด ท้องถิ่น อุดมศึกษาต้องเป็นที่พึ่งทางวิชาการ การพัฒนาระบบข้อมูล เพื่อกลไกการจัดการระดับพื้นที่ การเตรียมความพร้อม และผลิตกำลังคนให้ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนวัตกรรม อาทิ โครงการเคลื่อนย้ายนักวิจัยภาครัฐสู่ภาคอุตสาหกรรม (Talent Mobility)	สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับแรงงาน 35-40 ล้านคน และผู้สูงวัยที่ทำงานได้นับล้านคนให้ทำงานได้ต่อไป 2. สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคสังคม ในการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ 3. ช่วยสร้างงาน กระตุ้นเศรษฐกิจให้แต่ละพื้นที่ ทั้งระบบบริหารจัดการน้ำ การจัดการขยะ รวมถึงโครงการรถไฟรางคู่ ในเมกะโปรเจกต์เหล่านี้ ตัวอย่างการสร้างเส้นทางไทย-ลาว-จีน, และการสร้างเส้นทางคมนาคมทางพม่า 4. ต้องใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในการใช้จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การสร้างหลักสูตร E-Learning ในสาขาวิชาต่างๆ ให้กับคนทำงานและผู้สูงวัย หรือการสร้างรายวิชาศึกษาออนไลน์ 5. ต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สังคม และสร้างความเข้มแข็งในแต่ละพื้นที่ ผลิตกำลังคนให้ท้องถิ่น การใช้ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ในการสร้างความเข้มแข็งตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม การเคลื่อนย้ายคนเก่ง รวมถึงการเพิ่มการลงทุนในการวิจัยเพื่อตอบสนองท้องถิ่น

ผู้เล่า	รายละเอียด	สรุปความรู้ที่ได้
	ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.), การบูรณาการความรู้ระหว่างศาสตร์วิชาต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน (STEM Education), การเพิ่มการลงทุนในการวิจัย จากทั้ง 5 บริบทที่กล่าวมาข้างต้น ยุทธศาสตร์การลงทุนใหม่ในการอุดมศึกษาใหม่ (1) การจัดสรรงบประมาณตามผลการทำงาน (2) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและระบบการบริหารจัดการที่ดี (3) สนับสนุนส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะทางของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง/พื้นที่ที่เชื่อมโยงกับบริบทเศรษฐกิจ ตามภูมิสังคมของพื้นที่ (4) การลดการพึ่งพาแหล่งรายได้จากค่าเล่าเรียน (5) เพิ่มขีดความสามารถในการหารายได้จากการวิจัยพัฒนานวัตกรรม/การบริการวิชาการ เครื่องมือที่สนับสนุนการเป็นมหาวิทยาลัยที่ดี ได้แก่ โครงการศูนย์ความเป็นเลิศระยะที่ 3 ทุนพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัย โครงการมหาวิทยาลัยระดับโลก โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยกลุ่มใหม่ การจัดสรรค่าใช้จ่ายต่อหัวเพื่อการผลิตบัณฑิตเฉพาะ กรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีในการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มจร. พัฒนาจากมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติ (Hands on) มาเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ส่งผลให้ มจร. เป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวของไทยที่ยังรักษารอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลกได้ โดยอยู่ในอันดับที่ 349 ของโลก ติด 1 ใน 400 และเป็นมหาวิทยาลัยอันดับที่ 50 ในเอเชีย จากการจัดอันดับสุดยอดมหาวิทยาลัยแห่งเอเชีย ประจำปี 2013-2014 โดย Times Higher Education Asia University Rankings และเป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ในไทยและเป็นอันดับที่ 29 ที่เติบโตเร็วที่สุด	แนวทางการอุดมศึกษาต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน คุณค่าของการดำรงอยู่ของอุดมศึกษา ค้นหาและสร้างความเป็นเลิศเฉพาะตัว พร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคม สู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ดี (Good University)

ผู้เล่า	รายละเอียด	สรุปความรู้ที่ได้
	บุคลากรเพิ่มจาก 1,100 คน เป็น 2,200 คน (2 เท่า) รายรับรวมเพิ่มจาก 1,000 ล้านบาท สู่กว่า 4,000 ล้านบาท (4 เท่า) และเงินสะสมเพิ่มจากเกือบ 500 ล้านบาท สู่กว่า 4,000 ล้านบาท (8 เท่า) การเปลี่ยนแปลง มจร. เป็นแบบ S-curve	